

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Projekt : doskonalenie zarządzania usługami publicznymi
i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Grupa Wymiany Doświadczeń (GWD) –
- efektywność energetyczna miast

MUROWANA Goślina 5-6 marca 2012 r.

1. Miejsce spotkania:

- Urząd Miasta w Murowanej Goślinie
- obiekty na terenie miasta, zespół szkół wraz z halą sportową
- osiedle

2. Uczestnicy spotkania :

Przedstawiciele miast :

- Poznań
- Słupsk
- Częstochowa
- Ełk
- Murowana Goślina

3. Cele spotkania:

- Prezentacja założeń polityki przestrzennej miast z uwzględnieniem projektów i programów efektywności energetycznej i zrównoważonego rozwoju
- Zapoznanie się z programem zrównoważonego metabolizmu miejskiego dla Europy
- Omówienie głównych założeń planistycznych realizowanych przy opracowaniach „Studium uwarunkowań...” i mpzp
- Ocena możliwości stosowania wskaźników SAS w pracy odpowiednich wydziałów gmin związanych z planowaniem przestrzennym, ochroną środowiska i zarządzania energią

4. Program seminarium, spotkanie nr 3

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

5 marca 2012 roku - poniedziałek

1. 15.00 – 15.30 Przywitanie uczestników przez gospodarzy miasta. Prezentacja miasta.

2. 15.30 – 16.30 Przedstawienie założeń programu warsztatów i wprowadzenie do tematu „Planowanie przestrzenne w miastach a efektywność energetyczna” - na podstawie przykładowego „Studium uwarunkowań”, „Planu energetycznego...” i m.p.z.g / tekst poniżej cz. 1/

Zbigniew Michniowski – koordynator GWD

3. 16.30 – 17.15 Optymalizacja energetyczna rozwoju przestrzennego na przykładzie projektu SUME - Zrównoważony Metabolizm Miejski dla Europy dr Maciej Borsia - Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, ekspert i doradca instytucji rządowych, Prezes Oddziału Katowickiego Towarzystwa Urbanistów Polskich

17.15 – 17.30 Dyskusja

17.30 – 18.00 Przerwa

4. 18.00 - 19.30 - Prezentacja przez miasta „Założeń” i „Planów energetycznych ...w w zakresie ujmującym efektywność energetyczną w kontekście aktualnego „Studium uwarunkowań...” oraz przykładowych m.p.z.p i w.z.i z.t.

- propozycja wykorzystania wskaźników GWD, wyszczególnienie aktów prawa miejscowego związanego z efektywnością energetyczną

- propozycja prezentacji miasta Poznań i Ełk

6 marca 2012 roku (wtorek)

5. 9.00 – 10.00 Wizyta w terenie – konfrontacja założeń planistycznych, projektów e.e. w obszarze miasta Murowana Goślina

6. 10.00 – 11.30 - c.d. Prezentacja przez miasta „Założeń” i „Planów energetycznych ...w w zakresie ujmującym efektywność energetyczną w kontekście aktualnego „Studium uwarunkowań...” oraz przykładowych m.p.z.p i w.z.i z.t.

- propozycja wykorzystania wskaźników GWD, wyszczególnienie aktów prawa miejscowego związanego z efektywnością energetyczną

- propozycja prezentacji miasta Murowana Goślina (uzupełniająco w stosunku do wizyty w terenie),

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Słupsk , Częstochowa

11.45 – 12.30 Wskaźniki SAS - omówienie i ocena nadesłanych zestawień tabelarycznych wg ostatniej propozycji – Małgorzata Ornoch –Tabędzka, Tomasz Potkański, Zbigniew Michniowski

12:30-13:30 Prezentacja zbiorcza zestawień tabelarycznych i diagramów dotychczasowych działań grupy GWD oraz opracowań własnych tematycznie związanych z warsztatami – Paweł Krawczyk

Podsumowanie i zakończenie warsztatów – Zbigniew Michniowski

Ad. 1 prezentacja miasta Murowana Goślina

Ad. 2 Wprowadzenie / tekst część 1/

Polityka przestrzenna miast to pojęcie związane z potencjalną możliwością rozwoju miasta – tendencją coraz bardziej znaczącą w aktualnej sytuacji gospodarczej Polski. W latach 70 tych ubiegłego stulecia wiele miast rozrastało się gwałtownie w związku z rozwojem przemysłu i gospodarki w ogóle, angażując coraz więcej pracowników, co skutkowało koniecznością rosnącego zapotrzebowania na mieszkania i poprzez technologię tzw. wielkiej płyty zakończyło się powstaniem w miastach potężnych osiedli, tzw. blokowisk. Z punktu widzenia urbanistycznego i architektonicznego mało jest przykładów dobrych rozwiązań, lecz rozważając sprawę od strony energetycznej spowodowało to rozwój sieci ciepłowniczych, obsługujących nie tylko przemysł ale i sektor mieszkaniowy. Koncentracja odbiorców energii cieplnej jest szczególnie polecana ze względu na stosunkowo małe straty w sieciach i stanowi do dzisiaj pozytywny czynnik w zarządzaniu energią.

Lata 80te to najprościej mówiąc okres stagnacji gospodarczej co zaskutkowało upadkiem wielu przedsiębiorstw a nawet całych branż /np. włókiennictwo/, zwłaszcza tych energochłonnych. Zmiany polityczne w latach 90tych uwolniły potencjał aktywności społecznej tak na płaszczyźnie zarządzania po wykreowaniu modelu samorządowego jak i gospodarczego: powstają tysiące małych i średnich przedsiębiorstw stosujących nowe energooszczędne technologie, rozwija się sukcesywnie sektor usług. To na mapie gmin zmienia zupełnie zapotrzebowanie na energię i zaczyna stwarzać znaczące problemy dla przewymiarowanych często przedsiębiorstw ciepłowniczych i zbyt rozbudowanych sieci nastawionych na rozwój przemysłu z lat siedemdziesiątych.

Kryzys energetyczny lat siedemdziesiątych gdy ceny ropy wzrosły wielokrotnie nie dotknął nas tak bardzo jak kraje rozwinięte gospodarczo, które opierały swoją energetykę bazując na importowanej ropie, gdyż do chwili obecnej produkcja prądu i ciepła w ponad 90% oparta jest na rodzimym surowcu energetycznym, węglu, co w tym zakresie mogło nam, jak sądzono, zapewnić samowystarczalność i bezpieczeństwo dostaw energii. Tymczasem kraje gospodarczo rozwinięte rozpoczęły program efektywności energetycznej tak w produkcji energii jak i w sposobach jej użytkowania, oprócz funkcjonujących elektrowni atomowych i budowanych nowych stawiano na produkcję „czystej energii” ze źródeł odnawialnych. W kraju tymczasem nie rozbudowywano i nie modernizowano całej infrastruktury energetycznej w tempie zapewniającym bezpieczeństwo dostaw na lata 2014-20 i dalsze.

Na te niezwykle dynamiczne zmiany, trudne do kompleksowego zasygnalizowania w kilkunastu zdaniach, co jednak jest niezbędne do zrozumienia istoty powiązania planowania przestrzennego w aspekcie efektywności energetycznej na szczeblu gminnym, nakładają się procesy społeczne i uwarunkowania prawne nie zawsze

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

wspomagające racjonalną gospodarkę przestrzenną i możliwości rozwoju potencjału projektowego w gminach. Potencjału nie tylko jeśli chodzi o kadry fachowe ale również możliwości wdrażania projektów w tym pokrywanie skutków finansowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Znaczące konsekwencje dla procedur projektowania przestrzennego wniosła ustawa znosząca plany ogólne i unieważniająca od 2003 r. wszystkie starsze niż 5 letnie plany miejscowe. Tym samym w konsekwencji wprowadzania aktów wykonawczych wprowadzona została zasada, że ustalenia „Studium...” nie są obowiązujące dla wydawania wzięt i w konsekwencji pozwoleń na budowę co jest w sprzeczności z planami miejscowymi rygorystycznie przestrzegających ustaleń tegoż studium. Niemożliwość opracowania planów dla całego obszaru gminy, ze względów czasowych i finansowych, o czym wspomniano powyżej, skutkuje rozlewaniem się budownictwa rozproszonego na tereny dotąd „zielone” z reguły prywatne, gdzie planowanie i realizacja infrastruktury, również energetycznej jest nieopłacalne, jeśli nie niemożliwe. Tam gdzie infrastruktura jest wykonywana siłami inwestorów, zwrócić trzeba uwagę na fakt, że koszty eksploatacji tej infrastruktury obciążają wszystkich usługobiorców w tym tych z terenów o intensywnej zabudowie czyli np. w centrum miast. Uwzględnianie tych aspektów w procesach projektowania jest niezbędne, natomiast bardzo często rodzi dramatyczne konflikty z właścicielami terenów oczekujących zwolnienia terenów „zielonych” pod budownictwo, zwłaszcza mieszkaniowe.

Mając na uwadze powyższe względy, tematem warsztatów GWD w Murowanej Goślinie wybrano zagadnienie planowania przestrzennego w aspekcie zarządzania energią w gminach, gdyż sprawa decyzji administracyjnych uwzględniających zrównoważony rozwój gmin stanowi jeden z ważnych czynników zarządzania gminami.

Wszystkie te sprawy były przedmiotem prezentacji miast biorących udział w warsztatach poprzez swych kompetentnych przedstawicieli, a obszerne i istotne dla przestrzennego zarządzania gminami uwarunkowania w połączeniu z optymalizacją zaopatrzenia w energię przedstawiły zwłaszcza zespoły z Częstochowy, Ełku i Murowanej Gośliny których istotne dla niniejszych warsztatów przytoczono poniżej:

CZĘSTOCHOWA:

PRZESTRZEŃ JEST DOBREM WSPÓLNYM, CHRONIONYM ZAPISAMI art. 5 KONSTYTUCJI

Jest dobrem ograniczonym i praktycznie – w życiu pokoleń – nieodnawialnym.

Niekontrolowane działania i chaos przestrzenny prowadzą do degradacji otoczenia - środowiska, w którym żyjemy oraz rodzą problemy ekonomiczne, społeczne i środowiskowe

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy, w tym uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy do zadań własnych gminy w szczególności zadania własne obejmują sprawy:

- ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- gminnych dróg, ulic, mostów, placów i organizacji ruchu drogowego,
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

- kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- zieleni gminnej i zadrzewień oraz cmentarzy gminnych

Przepisy gminne w procesie kształtowania przestrzeni

STUDIUM

- decyduje o polityce przestrzennej gminy
- określa kierunki rozwoju i przekształceń przestrzeni w oparciu o uwarunkowania lokalne
- wiąże przy sporządzaniu planów miejscowych

NIE JEST AKTEM PRAWA MIEJSCOWEGO

PLAN MIEJSCOWY

- ustala przeznaczenie terenów oraz lokalizację inwestycji celu publicznego
 - decyduje o sposobie zagospodarowania terenów i określa zasady kształtowania zabudowy
 - ustala wysokość renty planistycznej
 - uwzględnia zasady polityki przestrzennej zapisane w studium
- JEST AKTEM PRAWA MIEJSCOWEGO*

PLAN MIEJSCOWY DECYDUJE

O SPOŁECZNO - GOSPODARCZYM PRZEZNACZENIU TERENU

Dokonując ingerencji w sferę prywatnych interesów właścicieli rada gminy kieruje się zasadą proporcjonalności – dbając o właściwe ustalenie proporcji pomiędzy ochroną interesu publicznego z jednej strony a interesem prywatnym z drugiej

Podsumowanie:

- plany miejscowe w sposób metodyczny porządkują ład przestrzenny w gminie,
- w sposób klarowny określają potencjalne możliwości zagospodarowania nieruchomości,
- pozwalają znacznie skrócić okres przygotowania inwestycji

ale jednocześnie:

- ograniczają prawo własności,
- narzucają konkretne rozwiązania urbanistyczne i architektoniczne inwestycji,
- ograniczają możliwości alternatywnych funkcji użytkowania przestrzeni do czasu przeprowadzenia administracyjnej procedury ich weryfikacji.

Dośkonale zarządzenia usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

„w granicach określonych przez ustawy i zasady współżycia społecznego właściciel może (...) korzystać z rzeczy zgodnie ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem swojego prawa, w szczególności może pobierać pożytki i inne dochody z rzeczy.

W tych samych granicach może rozporządzać rzeczą”

ZALETY MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:

Jasno zdefiniowana polityka przestrzenna gminy - plany miejscowe dzielą teren miasta na swego rodzaju sektory o określonym charakterze (mieszkaniowe, przemysłowe, usługowe ...).

Opracowanie planów miejscowych w znacznym stopniu ułatwia potencjalnemu inwestorowi podjęcie poprawnej

decyzji o zakupie nieruchomości. Na podstawie ustaleń planu nabywca może wstępnie zweryfikować możliwość realizacji inwestycji o określonym rodzaju.

Uproszczenie procedury administracyjnej – w celu uzyskania pozwolenia na budowę inwestor musi posiadać dokument stwierdzający i opisujący możliwości zagospodarowania braku planu miejscowego będzie to decyzja o warunkach zabudowy – jednak czas oczekiwania na jej wydanie może trwać kilka miesięcy. W przypadku gdy plan miejscowy istnieje wystarczy pobrać z urzędu wypis i wyrys z planu.

WADY MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO:

Ingerencja w prawo własności nieruchomości – ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego kształtują, wraz z innymi przepisami, sposób wykonywania prawa własności nieruchomości. Zagospodarowanie terenu musi odbywać się zgodnie z warunkami ustalonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Szczegółowość - jest to bardzo częsty problem pojawiający się podczas procesu projektowania inwestycji. Przepisy prawne regulujące wymagany zakres miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wymagają określenia w planie nie tylko przeznaczenia i charakterystyki funkcji danego obszaru ale uszczegółowienia konkretnych rozwiązań urbanistycznych i architektonicznych.

Ograniczone możliwości modyfikacji planu miejscowego – plany miejscowe są aktem prawa miejscowego. Ich zmiana jest możliwa tylko w takim trybie w jakim są one uchwalane. W praktyce, analiza aktualności obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego ma miejsce raz w czasie kadencji rady gminy. Wtedy analizie poddawane są wnioski o zmianę planów.

Nie ma obowiązku posiadania planu dla obszaru całej gminy.

-Studium, które wskazuje obszary do objęcia planami wynikające z przepisów odrębnych,

-Wieloletniego Programu sporządzania planów miejscowych, przyjmowanego przez Radę gminy, będącego czymś w rodzaju harmonogramu działań planistycznych,

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

-budżetu miasta czyli wielkości środków finansowych możliwych do uruchomienia na finansowanie skutków uchwalenia planów tj. na realizację zadań własnych (drogi, infrastruktura techniczna itp.) .

O tym dla jakich obszarów sporządza się plany, decyduje rada gminy,

Zapisy związane z efektywnością energetyczną, ujęte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Częstochowy (Część II. Kierunki zagospodarowania przestrzennego – ustalenia ogólne, dotyczące całego miasta.)

- Kształtowanie zwartych, czytelnie wyodrębnionych obszarów o podobnym charakterze użytkowania terenu (stref funkcjonalnych) – poprzez zagospodarowanie i użytkowanie terenów zgodnie z kierunkami przeznaczenia.

- Racjonalny rozwój zabudowy mieszkaniowej, zwłaszcza budownictwa zorganizowanego, polegający na wykorzystaniu w pierwszej kolejności terenów w pełni uzbrojonych w infrastrukturę techniczną i posiadających możliwość wykorzystania ciepła sieciowego lub gazu do ogrzewania mieszkań.

- Oszczędne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi stanowiącymi o możliwościach rozwoju gospodarki miasta, w tym racjonalne wykorzystanie przestrzeni i istniejącej infrastruktury technicznej, poprzez ograniczanie rozwoju zabudowy w terenach, które uzyskają nowe możliwości rozwoju po realizacji planowanych elementów układu drogowego oraz infrastruktury technicznej.

- Restrukturyzacja starych dzielnic mieszkaniowych położonych w części śródmiejskiej, polegająca na rewitalizacji zasobów posiadających wysokie walory historyczne-architektoniczne oraz ekonomicznie uzasadnione możliwości podniesienia standardu (w tym zmiany ogrzewania piecowego na inne nośniki – zgodnie z polityką energetyczną miasta), lub na stopniowym zastępowaniu zdekapitalizowanych i pozbawionych wartości historycznej zasobów nową zabudową.

- Realizacja nowych zespołów zabudowy w terenach pozwalających na optymalne wykorzystanie istniejącej lub znajdującej się w rozbudowie infrastruktury technicznej, czemu służyć będzie opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

- W studium rezygnuje się z przeznaczenia pod zabudowę kilku terenów położonych na najbardziej odległych obrzeżach obszaru zurbanizowanego, pozbawionych wszelkiej infrastruktury i pozostających w użytkowaniu rolniczym, zaś kilka obszarów dodaje się – są to tereny położone w pobliżu planowanych dróg oraz istniejącej infrastruktury technicznej z możliwością rozbudowy.

- W źródłach ciepła i systemie przesyłowym istnieją rezerwy mogące zaspokoić potrzeby rozwojowe dla wszystkich tych wariantów. W związku z tym należy zakładać, że wykorzystanie energii cieplnej powinno być priorytetowym kierunkiem zastępowania istniejących kotłowni lokalnych na paliwa stałe i ogrzewania piecowego, będącego źródłem niskiej emisji, zwłaszcza na obszarze śródmieścia.

- Tereny rewitalizacji miejskiej (...) wymagają modernizacji infrastruktury technicznej, w tym eliminacji ogrzewania piecowego oraz niskosprawnych kotłowni na paliwa stałe na rzecz rozwiązań niskoemisyjnych.

Przykładowe zapisy związane z efektywnością energetyczną i ochroną klimatu, ujęte w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego:

Przykład 1.

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

- dla ochrony powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery ustala się używanie ciepła sieciowego dla celów ogrzewania, chłodzenia/wentylacji i przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynkach, a także uzupełnianie tego źródła przez energię uzyskiwaną z kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltaicznych, systemów rekuperacji;

- dopuszcza się stosowanie elektrycznych lub gazowych podgrzewaczy wody użytkowej;

- zaopatrzenie w energię ciepłą w oparciu o sieci i urządzenia sieci ciepłowniczej z uwzględnieniem ustaleń § 7 ust. 1 pkt 3. niniejszej uchwały. (jak wyżej)

Przykład 2.

- W zakresie zaopatrzenia w energię ciepłą ustala się stosowanie urządzeń grzewczych o wysokiej sprawności i niskim stopniu emisji zanieczyszczeń oraz w szczególności zasady wykorzystania najlepszych dostępnych technik, w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (jt. Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.), z dopuszczeniem stosowania energii ze źródeł odnawialnych do celów grzewczych.

Przykład 3.

- dla ochrony powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery wprowadza się nakaz stosowania niskoemisyjnych źródeł energii cieplnej (gaz, olej opałowy, energia elektryczna, kolektory słoneczne, itp.); dopuszcza się ogrzewanie budynków w oparciu o rozwiązania indywidualne przy zastosowaniu wysokosprawnych urządzeń charakteryzujących się brakiem lub niską emisją substancji do powietrza;

- zaopatrzenie w energię ciepłą z indywidualnych źródeł ciepła, z uwzględnieniem ustaleń § 8 ust. 1 pkt 3. (jak wyżej)

Udział poszczególnych źródeł ciepła w pokryciu zapotrzebowania na ciepło

dla wyodrębnionych grup odbiorców

źródło ciepła	mieszkalnictwo	usługi publiczne	usługi komercyjne i produkcja	udział ogółem
miejski system ciepłowniczy Fortum Częstochowa S.A, cztery systemy wyspowe i Elsen	61%	54%	47%	56%
kotłownie lokalne i indywidualne na paliwa węglowe	10%	14%	31%	16%
kotłownie lokalne i indywidualne na paliwa inne	19%	32%	22%	22%
indywidualne ogrzewanie piecowe	10%			4%

Bilans zapotrzebowania na szczytową moc cieplną wykonany w "Założeniach do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Częstochowy" (Uchwała Nr 492/XXXVI/2004 Rady Miasta Częstochowy z dnia 19 października 2004 roku) operuje podziałem na 10 jednostek bilansowych, które nie pokrywają się z granicami dzielnic, w poniższych grupach odbiorców:

Bilans zapotrzebowania na szczytową moc

	moc szczytowa (udział)	zużycie ciepła (udział)
budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne	323,9 MW / 44%	2 338 TJ / 43%
budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne	107,1 MW / 15%	632 TJ / 12%
budynki użyteczności publicznej	91,1 MW / 13%	598 TJ / 11%
usługi komercyjne i wytwórczość	199,5 MW / 28%	1 868 TJ / 34%
OGÓŁEM:	721,7 MW	5 436 TJ

Pokrycie powyższych potrzeb następuje z systemów ciepłowniczych (57%), gazu sieciowego (14%), kotłowni węglowych (15%), ogrzewania piecowego (6%) i innych źródeł ciepła (7%).

Analiza rozkładu przestrzennego zapotrzebowania na ciepło wykazuje, że terenami o największej koncentracji potrzeb są centralne obszary miasta i w porównywalnym stopniu - obszary przemysłowe. Najlepiej ucieplonymi rejonami miasta są tereny nowych osiedli mieszkaniowych oraz w mniejszym stopniu centralna część miasta.

Straty w systemie ciepłowniczym szacuje się na 5 - 7,5 %.

EŁK

Gmina miasto Ełk realizuje swoje zadania w zakresie polityki przestrzennej w powiązaniu z zarządzaniem energią poprzez nw. dokumenty:

1. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ełku kierunki i polityka zagospodarowania przestrzennego miasta Ełku
2. projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy miasta Ełk
3. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

W załączeniu przykłady zapisów dotyczących energetyki w ww. dokumentach (energia elektryczna i energia cieplna).

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Problemem pozostaje sprawa obowiązku wykonania przez gminy PROJEKTÓW ZAŁOŻEŃ DO PLANU ZAOPATRZENIA GMINY W CIEPŁO, ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ I PALIWA GAZOWE.

Z jednej strony ustawodawca w Prawie energetycznym nałożył w 2010r. obowiązek wykonania takich projektów do 11.03.2012r., a z drugiej strony Ministerstwo Gospodarki w grudniu 2011r. przekazała do konsultacji projekt nowego Prawa energetycznego, w myśl którego znosi się wykonywanie ww. projektów założeń.

Uzasadnienie MG do nowego projektu Ustawy – Prawo energetyczne:

„Nowa ustawa – Prawo energetyczne ma na celu uporządkowanie oraz uproszczenie obowiązujących przepisów, wprowadzenie nowatorskich rozwiązań podyktowanych rozwojem rynku energii elektrycznej i rynków ciepła oraz ochroną odbiorców.

.....

Samorząd gminy uczestniczy w planowaniu zaopatrzenia w ciepło oraz energię elektryczną. Do zadań własnych gminy należy:

- 1) planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną na obszarze gminy;
- 2) planowanie oświetlenia miejsc publicznych i dróg znajdujących się na terenie gminy;
- 3) finansowanie oświetlenia ulic, placów i dróg publicznych znajdujących się na terenie gminy;
- 4) planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy.

Zrezygnowano z nakładania dodatkowego obowiązku na gminy opracowywania założeń do planu zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepło, bowiem obowiązek taki wynika z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Plan zaopatrzenia w (paliwa gazowe) energię elektryczną i ciepło stał się częścią miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Ponadto, zgodnie z art. 15 ww. ustawy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego określa m.in. zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Plan taki podlega szerokim konsultacjom i uwagi do takiego planu może zgłaszać każdy (art. 18).

W przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gmina realizuje zadania związane z planowaniem i organizacją zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną na obszarze gminy na podstawie studium, które również określa kierunki rozwoju systemu infrastruktury technicznej.

Planowanie takie powinno być zgodne z odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska. W przypadku innych działań gminy w zakresie zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną to muszą one być dodatkowo zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

.....

W związku ze zniesieniem obowiązku opracowywania projektu założeń do planu zaopatrzenia w paliwa gazowe, energię elektryczną i ciepło oraz włączenia go w miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przeprowadzono odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Minister właściwy do spraw budownictwa, gospodarki przestrzennej i mieszkaniowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki, został zobowiązany do określenia, w drodze rozporządzenia szczegółowego zakresu planu zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną, obejmującego:

- 1) propozycje w zakresie rozwoju i modernizacji poszczególnych systemów zaopatrzenia w ciepło i energię elektryczną, wraz z uzasadnieniem ekonomicznym;
- 2) propozycje w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii i wysokosprawnej kogeneracji;

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

- 3) propozycje stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy o efektywności energetycznej;
- 4) harmonogram realizacji zadań;
- 5) przewidywane koszty realizacji proponowanych przedsięwzięć oraz źródło ich finansowania.

Powyższe rozwiązanie ma pomóc gminom w planowaniu zaopatrzenia w energię, a tym samym zwiększyć ilość opracowywanych planów.”

Rodzi się zasadnicze pytanie: czy gminy, które do tej pory nie uchwałyły Projektów założeń mają je, w myśl obowiązującej ustawy, wykonać i ponieść koszty opracowania dokumentu, który być może za pół roku będzie już niepotrzebny.

Osobiście jestem za propozycją MG, z uwagi na to, że dotychczasowe zapisy w ustawie dotyczące tego, co ma zawierać taki projekt były zbyt ogólnikowe (patrz poniżej), co rodziło dowolną interpretację szczegółowości (a przez to jakości) wykonania projektu przez firmę, która wygrała przetarg na opracowanie.

Obowiązujące zapisy w ustawie Prawo energetyczne:

Art. 19. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) opracowuje projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, zwany dalej "projektem założeń".

2. Projekt założeń sporządza się dla obszaru gminy co najmniej na okres 15 lat i aktualizuje co najmniej raz na 3 lata.

3. Projekt założeń powinien określać:

- 1) ocenę stanu aktualnego i przewidywanych zmian zapotrzebowania na ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe;
- 2) przedsięwzięcia racjonalizujące użytkowanie ciepła, energii elektrycznej i paliw gazowych;
- 3) możliwości wykorzystania istniejących nadwyżek i lokalnych zasobów paliw i energii, z uwzględnieniem energii elektrycznej i ciepła wytwarzanych w odnawialnych źródłach energii, energii elektrycznej i ciepła użytkowego wytwarzanych w kogeneracji oraz zagospodarowania ciepła odpadowego z instalacji przemysłowych;
- 3a) możliwości stosowania środków poprawy efektywności energetycznej w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o efektywności energetycznej;
- 4) zakres współpracy z innymi gminami.

Uważam, że w momencie, kiedy gmina widzi, że w jakimś obszarze jest potrzebna zmiana w zaopatrzeniu w media energetyczne, a firmy energetyczne nie mają swoich planów rozwoju zgodnych z potrzebami gminy, to dla tego obszaru należy wykonać plan zaopatrzenia w energię lub wykonać odpowiednie zapisy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (wtedy dokumenty te mają moc prawa miejscowego).

Opracował: K.Wilczyński, Gł. Specjalista ds. Zarządzania Energią, Urząd Miasta Ełku
05.03.2012r.

MUROWANA GOŚLINA

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE
z 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Artykuł 6.

1. (...) W przypadku budynków nowych państwa członkowskie

- zapewniają, aby przed rozpoczęciem budowy zostały rozważone i wzięte pod uwagę, o ile są dostępne, techniczne, środowiskowe i ekonomiczne możliwości realizacji wysoko efektywnych systemów alternatywnych, takich jak wymienione poniżej:
 - a) zdecentralizowane systemy dostawy energii oparte na energii ze źródeł odnawialnych;
 - b) kogeneracja;
 - c) ogrzewanie lub chłodzenie lokalne lub blokowe, szczególnie jeżeli opiera się całkowicie lub częściowo na energii ze źródeł odnawialnych;
 - d) pompy ciepłe.

Państwa członkowskie zapewniają, aby analiza systemów alternatywnych, o których mowa w ust. 1, została udokumentowana i udostępniona do celów weryfikacji.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE
z 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Artykuł 6.

1. Artykuł 9

Budynki o niemal zerowym zużyciu energii

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby:

a) do dnia 31 grudnia 2020 r. wszystkie nowe budynki były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii; oraz

b) po dniu 31 grudnia 2018 r. nowe budynki zajmowane przez władze publiczne oraz będące ich własnością były budynkami o niemal zerowym zużyciu energii

Podsumowanie:

Planowanie przestrzenne ma zasadnicze znaczenie dla rozważania efektywności energetycznej miasta i co się z tym wiąże, poziomem życia mieszkańców.

Sprawa ciągów komunikacyjnych, rozplanowania zasadniczych funkcji miasta znacząco wpływają na emisję CO₂, co jest wskaźnikiem racjonalizacji transportu miejskiego i wskaźnikiem poziomu strat energii na przesył. Tymczasem mamy z reguły do czynienia z miastami, projektowanymi w zupełnie odmiennych czasach, gdzie urbaniści kierowali się przesłankami zgoła innymi, gdzie n.p. transport miejski opierał się na sile pociągowej koni i tym samym absurdalne jest porównywanie dwóch miast, lub ich dzielnic budowanych na przestrzeni stuleci.

Niemniej rozwój miast uwzględniając w tym szczególnie rozwój budownictwa mieszkaniowego powoduje często zjawisko „rozlewania się osadnictwa” w obszarach bez planów zagospodarowania przestrzennego w sposób często sprzeczny ze „Studium uwarunkowań i kierunków i rozwoju...”, co komplikuje sprawę optymalizacji urbanistycznej a wynika często z indywidualnych planów inwestorów rzadko zbieżnych z

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

racjonalną gospodarką przestrzenną a raczej związanych z agrarnymi podziałami jeszcze do niedawna ziemi uprawnej na przedmieściach.

Taki rozwój miast oparty o decyzje administracyjne często powoduje konflikty z inwestorami, procedury odwoławcze, a czasem nieterminowe wydawanie decyzji ze względu na konieczność prowadzenia skomplikowanych analiz.

Koncepcje urbanistyczne ukierunkowane są na racjonalne pod każdym względem wykorzystanie przestrzeni co często sprzeczne jest z indywidualnymi planami inwestorów.

Przedstawione przez uczestników warsztatów koncepcji planów przestrzennych, studium uwarunkowań i innych aktów prawa lokalnego wskazują na duże zrozumienie takich spraw i próbę ograniczania powodów do konfliktów. Determinacja w planowaniu przestrzennym, konsultacje z zainteresowanymi stronami na etapie planowania zmniejszają analizę przyczyn dotychczasowych konfliktów mogą znacząco zmniejszyć lub zlikwidować ich ilość.

Rozważając organizm miejski jako konsumenta energii musimy mieć na względzie:

- Potrzeby życiowe mieszkańców
- Potrzeby produkcyjno-gospodarcze
- Koszty funkcjonowania organizmu miejskiego

Decyzje administracyjne typu wzięt w obszarach gdzie nie ma planów miejscowych, w interesie mieszkańców szczególnie winny uwzględniać koszty ogólne związane z infrastrukturą na terenach rozproszonych. Tymczasem nie są to argumenty istotne z punktu widzenia formalnego procedury. Tak więc ta niekonsekwencja ma często skutki w prowadzeniu postępowania odwoławczego, nawet na drodze sądowej.

Rozpoznanie tych konfliktów, konfrontacja z działaniami na płaszczyźnie polityki przestrzennej miast winna doprowadzić do zmniejszenia ilości tych spraw lub ich eliminacji, co byłoby istotnym elementem jakości obsługi mieszkańców.

Zbigniew Michniowski

Moderator cyklu

Marzec 2012 r.

